

[52] **Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite**
Møte tirsdag den 11. januar 1972 kl. 16.

Møtet ble ledet av formannen, Helge Seip.

Til stede var: Arnt Hagen (for Borten), K. M. Fredheim, Knut Frydenlund, Gunnar Berge (for Granli), Guttorm Hansen, Lars Korvald, Erling Norvik (for O. Lyng), Margith Munkebye, Tor Oftedal, Erling Petersen, Helge Seip, Kåre Willoch, Bernt Ingvaldsen, Gunnar Alf Larsen, Magnus Andersen, John Austrheim, Ingvar Bakken, K. J. Brommeland, Gunnar Garbo, Harry Hansen (for Aase Lionæs), Sonja Ludvigsen, Lars T. Platou (for Stray), Paul Thyness, Ingvald Ulveseth, Erling Engan (for J. A. Vikan). Dessuten var Jakob Aano til stede under møtet.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Bratteli, utenriksminister Cappelen, statsrådene Kleppe, Handelsdepartementet, Treholt, Landbruksdepartementet og Hoem, Fiskeridepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: statssekretær Stoltenberg og byråsjef Arnesen.

Fra Handelsdepartementet: statssekretær Ribu.

D a g s o r d e n :

Forhandlingene med EF.

Formannen: Jeg gir ordet til utenriksministeren, som vil gi en redegjørelse for situasjonen slik den forelå da de norske forhandlere forlot Brussel i dag.

Utenriksminister Cappelen: Den norske forhandlingsdelegasjon satt i møte fra kl. 16 i går og framover til kl. 8.30 i morges. Vi kom hjem litt ut på dagen i dag.

Det dokument som er distribuert blant komiteens medlemmer, og som er kalt «siste utkast til særprotokoll for norske fiskerier, drøftet på Ministerrådsmøtet den 11. januar», inneholder det siste norske forslag til løsning når det gjaldt den [53] norske særprotokoll, samt EF's forslag. Jeg gjør uttrykkelig oppmerksom på at innledningen til denne norske særprotokoll ikke er tatt med her, men den utvidede har jo fått vårt forslag, det som ble distribuert på lørdag, og protokollen innleder med – det kommer altså også til i det foreliggende dokument – en henvisning til den berømmelige rådsforordning av 20. oktober 1970 hvor De seks opprettet en felles strukturpolitikk i fiskerisektoren, og til den erklæring som ble fremført av Fellesskapets delegasjon den 12. desember 1971 om ordningen vedrørende adgang til fiske. Den innledningen går forut, fordi det senere vises til bl.a. denne erklæringen av 12. desember.

La meg først nevne at når det gjelder markedsordningen for fisk, stod det igjen en del uløste spørsmål og noen oppklaringer. Alt dette ble løst. Likeledes gjenstod det for landbruket en del problemer, som også ble løst. Jeg går ikke gjennom de tingene her. Det gjelder en del viktige problemer og noen små

problemer, men de er altså alle løst. Det gjenstår da i virkeligheten som uløst problem under forhandlingene mellom Fellesskapet og den norske Regjering kun dette spørsmål om en norsk særprotokoll for fiskeriene.

Som det fremgår av det som her er fremlagt, har De seks, ved Ministerrådet, akseptert at Norge skal få en særprotokoll for de norske fiskerier. La meg samtidig nevne, for ikke å glemme det, at Ministerrådet denne gang bestod av én minister, nemlig utenriksminister Thorn fra Luxembourg, som er fungerende president for tiden; for øvrig møtte ingen av utenriksministrene. Det var beklagelig, men de har sikkert hatt sine spesielle grunner – statsbesøk og slike ting. Det var i all fall situasjonen.

I samsvar med det som var vårt forslag til utstrekning av en 12-milssone, stod vi under forhandlingene – slik som det fremgår av det siste utkastet – også på at utstrekningen av en 12-mils sone skulle ta sitt utgangspunkt i Lindesnes. I dette dokumentet står det Stavanger i parentes. I den forbindelse vil jeg nevne at De seks foreslo Bergen, men gikk ned til Stavanger. Vi brukte ikke mye tid på dette spørsmål om utstrekningen av 12-milssonen. Det spørsmål som var det viktigste – og vanskeligste, for å si det på den måten – under forhandlingene, var det etterfølgende avsnitt, nemlig det avsnitt som skal gi uttrykk for hva som skal kunne, eller bør kunne, eller skal, skje etter 1982. Jeg vil bare si at jeg tror vi ville ha oppnådd enighet om utstrekningen hvis vi hadde kunnet oppnå enighet om hvorledes denne revisjonsklausul, som den er blitt kalt, skulle formuleres.

I vårt første, grunnleggende utkast til protokoll, som den utvidede utenrikskomite fikk utlevert på lørdag, hadde vi formulert følgende setning:

« – er blitt enige om at Kommisjonen overfor Ministerrådet innen 31. desember 1982 skal avgi en rapport om den økonomiske og sosiale utvikling i de norske kystdistrikter samt om fiskebestanden. På grunnlag av denne rapport og målsettingen for Fellesskapets felles fiskeripolitikk, vil Rådet, etter forslag av Kommisjonen, vurdere en eventuell revisjon av ordningen.»

[54] Og «ordningen» peker da hen på det forutgående avsnitt som uttrykker enighet om at der skal være en 12-milssone. Dette tok sikte på en annen form for revisjonsklausul enn den som er formulert i avtalen med de tre øvrige søkerland, og som det er henvist til i artikkel 4 i protokollen mellom De seks og de tre av 12. desember. På dette punkt har nemlig den protokollen følgende formulering:

«På grunnlag av denne rapport og målsettingen i Fellesskapets felles fiskeripolitikk vurderer Rådet, etter forslag fra Kommisjonen, de bestemmelser som vil kunne avløse de unntak som er i kraft til 31. desember 1982.»

Formelt, etter de juridiske regler som gjelder i Fellesskapet, oppfatter Fellesskapet selv den sist siterte formulering derhen at hvis man ikke blir enige om – vedtar med enstemmighet – regler til avløsning av unntaket, som etter teksten er i kraft til 31. desember 1982, så opphører unntaket, og man faller tilbake til den fiskeriforordning som er omtalt i dokumentet, og som er datert 20. oktober 1970. Det er Fellesskapets fortolkning av en slik formulering. Formuleringen i vårt første

forslag, som vi fremla tidligere, tar sikte på en annen prosedyre, nemlig at hvis der ikke blir vedtatt noe enstemmig, fortsetter den ordning som det her er tale om.

På samme måte som vi for så vidt hadde møtt standpunktet under statsministerens reise til hovedstedene, hvor man ikke gikk inn på tekster, men hadde generelle drøftelser om prosedyreformer, møtte vi straks hos De seks det prinsipielle standpunkt at Norge når det gjaldt revisjonsklausulen, når det gjaldt den juridiske formulering for prosedyren, ikke kunne få noe annet enn en henvisning til § 4. Det kunne ikke, ble det sagt, etableres noen spesiell prosedyre, en spesiell lov eller lovtekst, eller spesielle lovregler, for den formelle behandling av saker innenfor Fellesskapet som skulle være særegen for én stat i forhold til alle de andre. Det var åpenbart at vi her møtte et standpunkt som det ikke var mulig for våre motparter i denne sak å endre på. Skulle vi kunne komme videre, måtte vi i prinsippet akseptere en henvisning til § 4 i dokumentet av 12. desember.

For oss gjaldt det under disse omstendigheter å søke å utbygge en protokoll som ved anvendelsen av en slik forlengelsesklausul skulle gi Rådet bestemmende retningslinjer for hvilke hensyn som skulle telle, hvilken betydning momenter av særlig interesse for Norge skulle få ved vurderingene og ved de vedtak som måtte bli truffet. Dette gjorde vi på den måten som det her er skjedd. Den essensielle setning, som atskiller seg fra EF's forslag, er den som står til slutt i den norske versjon, nemlig at «disse soner» – altså de som er nevnt foran – «skal forbeholdes kystfiskerne så lenge og i den utstrekning de forhold som er beskrevet ovenfor, består.» Og «de forhold som er beskrevet ovenfor», viser til innledningen i de foregående avsnitt, i det vesentlige avsnitt 1 og 2. Vi mente med denne formulering å ha fått en tilstrekkelig garanti for at Rådet etter 10 år ville treffe vedtak som innebar at disse soner, i den utstrekning de forhold som her er nevnt, fortsatt vil gjelde, skulle forbeholdes kystfiskerne, altså norske fiskere.

Dette ble ikke akseptert av forhandlerne på den annen side, idet de ikke ville ha en formulering som – sa de – pekte i [55] retning av at man bare kunne treffe én form for vedtak. Det ble henvist til at der kunne oppstå helt andre muligheter for å løse disse problemer, ikke bare den mulighet som skulle bestå i at kystfisket skulle være forbeholdt kystfiskerne. Det var også åpenbart at de ikke ville binde seg til hvorledes Rådet om 10 år skulle handle i en bestemt sak.

Før jeg går over til å behandle EF's forslag, vil jeg gjerne for ordens skyld nevne at vi i vårt forslag opprinnelig hadde brukt uttrykket «den *vitale* betydning fiskeriene representerer for Norge.» I det forslag som vi også aksepterte i innledningen, brukes uttrykket «som erkjenner den *meget store* betydning fisket har for Norge». Det er i Fellesskaps-språket antagelig ingen svekkelse, snarere en styrkelse av erkjennelsen. F.eks. i Luxembourg-forliket brukes ikke uttrykket «vital betydning», men nettopp «meget stor betydning», i den utstrekning det her kommer inn i bildet. Fellesskapet bruker ikke uttrykket «vital» i sine tekster.

EF's forslag er i innledningen praktisk talt likt den formulering som vi i og for seg kunne akseptere – det var opprinnelig deres utkast – men det atskiller seg fra vårt utkast ved at vår siste setning ikke er med, og så er det tatt inn noe som man får lese og – for å si det slik – forsøke å forstå hva det egentlig ligger i det. Oss forekom

det da vi forhandlet, å være en temmelig uklar formulering. Vi som møtte som forhandlere, fant i hvert fall ikke å kunne akseptere en etter vår oppfatning så pass løs formulering, som også presentasjonsmessig ville skape problemer for oss. Dette skal jo leses av folk som skal delta i en folkeavstemning. Det skal leses av bl.a. fiskere. Og selv om vi har intelligente fiskere, vil noen hver kunne spørre seg hva det egentlig står i disse nokså innviklede tekster, som er oversettelse fra fransk. Det er mulig at det vil være klart for en franskmann som er sterkt skolert. Men vi i forhandlingsdelegasjonen fant altså ikke å kunne akseptere dette. Vi var enige om det.

Situasjonen var da, på morgensiden, den at vi på dette punkt ikke nådde fram til noe resultat. Vi bekjentgjorde vårt standpunkt overfor Fellesskapets forhandlere, som på sin side meddelte at dette var hva de under møtet kunne strekke seg til, de ville ikke bevege seg lenger. Vi meddelte så at vi, i betraktning av den alvorlige situasjon som var oppstått, ville reise hjem og forelegge forslaget og situasjonen i sin fulle bredde for Regjeringen, for at man her hjemme kunne drøfte det hele.

Nå er situasjonen den at det er satt en sluttdato for forhandlinger, nemlig fredag i denne uken. Man har tatt sikte på denne dato som siste dag for forhandlinger hvis det skal være mulig å foreta undertegning av traktatene og forhandlingsresultatene den 22. januar. Denne dato var også framme under våre samtaler. Vi må derfor påregne at hvis det i løpet av de nærmeste dager ikke er mulig på dette område å finne fram til et akseptabelt forhandlingsresultat fra norsk side, må vi se i øynene at vi i et hvert fall ikke når fram til å undertegne samtidig med de tre øvrige søkerland. Jeg bare nevner også denne prosedyreside av saken. Om den situasjon skulle oppstå, vil det [56] nok også oppstå visse vanskeligheter for De seks i forhold til de tre øvrige søkerland med hensyn til å bli ferdig med tekster, fordi tekstene på en rekke punkter er utarbeidet under den forutsetning at Norge skulle bli medlem. Det gjelder forhandlingsresultater vedrørende representasjon i organene, finansieringsordningen og kvoter av forskjellig art, som under forhandlingene er fastlagt under den forutsetning at Norge skulle være med. Som sagt, jeg bare nevner dette.

Jeg har etter hjemkomsten fra Brussel i formiddag hatt anledning til å orientere Regjeringen om den situasjon som foreligger rent forhandlingsmessig. Regjeringen må da arbeide videre med problemet, men jeg har funnet det riktig å gi denne orientering her.

Situasjonen er for øvrig den at stedfortrederrepresentantene – «COREPER», som de kaller dem – sitter samlet i Brussel og har kontinuerlige møter. De har for så vidt også fullmakter til utenom ministerrådsmøtene å forhandle eller opptre på vegne av Fellesskapet, motta meddelelser og ta standpunkter. Jeg tror ikke det er berammet noe ministerrådsmøte før 26. januar, men det er altså ikke slik at det er nødvendig for å komme fram til et resultat for oss, at der holdes noe nytt ministerrådsmøte. Det lar seg formidle og behandle også på et stedfortredermøte.

Jeg tror jeg hermed ganske kort har gitt en oversikt over situasjonen.

Vi hadde tre møter med De seks' representanter, foruten en rekke konferanser med utenriksminister Thorn, Deniau Wellenstein og et par andre, avhengig av hvilket problem som var oppe, slik at vi var i virksomhet hele tiden.

Formannen: Jeg takker utenriksministeren for redegjørelsen. Jeg vil få høre om statsministeren vil gi uttrykk for hvorledes Regjeringen vurderer situasjonen nå, på bakgrunn av det vi har fått opplyst her, med sikte på hvorledes Regjeringen i tilfelle har tenkt seg en videre timeplan for det som skal skje.

Statsminister Bratteli: Jeg vil få begynne med bare å nevne noen meget korte trekk fra den turen jeg selv var på, ikke som noen reisebeskrivelse, men knyttet til visse punkter som er aktuelle i forbindelse med det forhandlingstema som foreligger, og de spesielle vanskeligheter en her har støtt borti.

En kan nesten si uten unntak at det ved de forskjellige samtaler rundt omkring var mulig å få akseptert forståelsen for at Norge er et særtilfelle når det gjelder fiskeriproblemer, et særtilfelle også i forhold til de tre som har inngått en avtale med Fellesskapet om fiskerier.

Jeg tror også en kan si at det er alminnelig erkjent [57] eller i hvert fall mulig å få forstått, at de forhold i Norge som gjør at vårt land er et særtilfelle når det gjelder fiskerinæringen, er vilkår som er geografisk betinget, og som følgelig er av varig art. Det er ikke slike forhold som forandrer seg i løpet av noen overgangsperiode, men grunnleggende forhold som vi vil ha å gjøre med også etter utløpet av f.eks. en slik overgangsperiode som er avtalt med de tre andre søkerland. Selve den politiske erkjennelse av disse to forhold tror jeg ikke støter på noen særlige problemer. I hvert fall var det absolutt ikke mitt inntrykk.

Heller ikke valget av fiskerisone, som i vårt opplegg er foreslått som en sone fra Grense Jakobselv til Lindesnes, tror jeg det knytter seg noen særlige problemer til, og det er for så vidt ut fra en aksept av disse forhold at det er godtatt å utforme en særprotokoll om norske fiskeriproblemer. De som kjenner systemet for forhandlingene innenfor EEC, vil uten videre se at det ligger en erkjennelse av spesielle forhold allerede i det faktum at man forhandler om en særprotokoll. Dette er ikke lenger noe problem mellom Norge og Fellesskapet, og de formuleringer som allerede finnes i det utkast til protokoll som er omsendt, og som gir premissene for at Norge er et særtilfelle, kan vel sies å være tilstrekkelig sett fra vår side.

Der hvor problemene kommer, er – kan en si – som redegjort for nå av utenriksminister Cappelen, og slik som vi har hørt om det og lest om det, i spørsmålet om å fastlegge nå i hvilken form en vil gjøre et vedtak f.eks. om 10 år. Det er ikke noen grunn til å legge skjul på at selve tankegangen i dette er Fellesskapets land temmelig fremmed for, og jeg tror det ikke bare er på filosofisk grunnlag og på basis av – skal vi si – en variant i oppfatning av jus eller rett at de har dette forhold. Det er mitt inntrykk også etter de samtaler vi hadde rundt omkring, at dette sannsynligvis bygger på et betydelig erfaringsmateriale fra oppbyggingen av Fellesskapet mellom De seks selv.

Jeg husker fra den daværende regjering i slutten av 1950-årene, da en fremdeles hadde Maudling-komiteen, og Det europeiske fellesskapet var i emning, at en hadde diskusjon om det var mulig å få til en felles ordning for samtlige land. Den gang var også disse spørsmål meget sterkt fremme i diskusjonen, og allerede da var det lett å oppfatte forskjellen i måten å angripe problemene på, f.eks. fra norsk side og fra det som til slutt ble et fellesskap. Det som stort sett skapte Det europeiske fellesskap, var at et felles samlingsgrunnlag – ikke uten vanskeligheter og heller ikke uten unntak – ble etablert. Det som vel i virkeligheten var grunnlaget for at Fellesskapet ble til i det hele tatt, var at de dels baserte det på en del generelle, nokså alminnelige prinsipper som fremdeles har en interessant rolle å spille i mye av debatten omkring Det europeiske fellesskapet. På det praktiske plan hadde en mye arbeid med å bygge opp former, bygge opp institusjoner, bygge opp organer for å ta oppgaver opp og med å finne fram til prosedyreregler, regler for hvordan saker skulle avgjøres osv. Og alt dette – det er det som er poenget – ble gjort i tillit til at de praktiske problemer innen samarbeidet skulle løses etter hvert som de meldte seg. Med andre ord: Man fikk et system med ett sett av regler for å behandle samarbeidsproblemer istedenfor forsøk på på forhånd å fastlegge at om så og så mange år skal det [58] gjøres vedtak av det og det bestemte innhold når det gjelder bestemte problemer. En kan vel si at et av de forhold som gjorde at nordmenn og Norge den gang stilte seg nokså skeptiske, nettopp var den tankegang som Fellesskapet på sett og vis i stor grad ble basert på, og den vel kjente norske frykt for at vi kan komme galt ut hvis vi ikke har fått nedfelt i protokoller og traktater på forhånd hvordan en vil håndtere bestemte fremtidige situasjoner.

Jeg sier dette så pass inngående for jeg tror man må ha dette som bakgrunn nesten for å kunne forstå – skal vi si – et uløst problem av den art som foreligger her, som på mange måter er en konflikt mellom praktiske og politiske realiteter og jus og innarbeidede regler i Fellesskapet.

På det siste møte som jeg deltok i her i den utvidede utenrikskomite, gjorde jeg uttrykkelig oppmerksom på at det ikke skulle bli snakk om alternative forhandlinger under min reise. Det ble derfor min lykkelige lodd i det vesentlige å diskutere politikk, og da oppstår i og for seg ikke disse problemer. Det er lettere å få tak i hva de politiske oppfatninger er når diskusjonen føres etter de linjer, men jeg vil gjerne føye til at praktisk talt over alt kom det på et eller annet punkt inn den reservasjon at dette må få former som er forenlige med de fellesskaplige regler.

Mitt inntrykk når det ble streifet inn på dette problemet under min reise, var at vanskeligheter de selv har hatt, har gjort at det er blitt så å si et dogme at det er bestemte regler de ikke vil fravike. En av de reglene er sannsynligvis dette at de nesten ikke er i stand til å kunne si i dag at om 10 år skal vi gjøre et vedtak av det og det konkrete innhold.

Jeg vil gjerne føye til en betraktning som jeg er vel kjent med, som ikke ble brukt i den form under mine samtaler, men som vi har hørt annet steds fra, nemlig spørsmålet: Har dere ikke tillit til dette samarbeidet? Frykter dere for – som det ble sagt i en bestemt sammenheng – at en vil etablere et samarbeid med nye søkerland for etter 10 år å ta kvelertak på dem når det gjelder vitale interesser i deres land?

Tror dere ikke på at det er mulig å etablere et samarbeid basert på tilliten til at en skal greie å løse problemene på en tilfredsstillende måte når de foreligger?

Så pass meget om det fordi dette er noe av bakgrunnen for de vanskelige problemer vi blir stående foran i noen dager nå, og jeg vil gjerne ha presisert dette fordi jeg tror det ville være å drive det for langt hvis vi gikk ut fra at det bare er formalisme og paragrafrytteri som gjør at vi har vanskeligheter i den sak som aktuelt foreligger her under disse forhandlinger med Fellesskapet.

Ut over dette har jeg i dag bare lyst til å presisere alvoret i den saksbehandling vi nå umiddelbart står foran, og i den avgjørelse som her må treffes om hva som nå skal skje videre.

[59] Vel nok er det så at dette til slutt blir forhandlinger om et dokument om fiskeriene, men alle er jo klar over at det videre forløp i denne saken i virkeligheten kommer til å avgjøre forholdet mellom Norge og Fellesskapet, og at en derfor er inne i en periode som etter hvert kaller på en samlet vurdering av hele situasjonen.

Ut fra det vil jeg her i dag bare si, som jeg også har sagt i Regjeringen, at selv om tiden er meget kort, er det mitt råd – jeg vet ikke om det vil bli tatt for et godt råd – at en innenfor den korte tidsramme vi har, ikke her forhaster seg med å låse seg fast; at en bruker de muligheter som foreligger til virkelig å tenke igjennom og gjennomdiskutere ikke bare saken, men hele situasjonen, slik at en blir i stand til å kunne føle seg noenlunde sikker på den avgjørelse som her treffes.

Det er klart at det å forme et utkast heller ikke er sluttsteinen på noen måte i behandlingen av hele markedssaken. En får deretter undertegningsprosedyren, og videre deretter får en hele ratifikasjonsprosedyren, som i Norge politisk sett vil være det viktigste.

Det er ikke slik at en vil være ved veis ende her, men det er klart at det er et meget viktig skritt på veien i det hele. Det som på sett og vis kan komme til å bli avgjort i løpet av en relativt kort tid, vil være forholdet mellom Norge og Europa i den form det får i det utvidede fellesskap for atskillige år framover. Det høres kanskje litt høytidelig ut å si det på den måten, men jeg tror det er viktig å være klar over at det er det det kommer til å dreie seg om.

Regjeringen for sitt vedkommende har derfor i dag bare hatt en rent informativ drøftelse og vil fortsette i morgen med videre drøfting, men imøteser at en eventuelt også vil måtte ta torsdagen til hjelp før den søker å trekke de endelige konklusjoner omkring denne situasjonen. Jeg tror for mitt vedkommende også at det vil være behov for en ny kontakt med den utvidede utenrikskomite før det eventuelt igjen blir tatt en kontakt med Brussel i denne saken. Jeg har for min del for så vidt imøtesett at også dette møtet i det vesentlige ville bli et informativt møte for å få tak i hva situasjonen er etter forhandlingene i natt, og at en får komme tilbake til møte med vår utmerkede forhandlingsdelegasjon når de er litt mer uthvilte enn de er i dag, og etter at vi alle har tenkt oss litt mer om, for å prøve å trekke sikre konklusjoner om hele denne situasjonen.

Formannen: Det siste forstår jeg da slik at det er torsdag som antakelig er den aktuelle dag for en ny konsultasjon, og at vi har morgendagen til overveielser, eller er det å trekke det for langt?

Statsminister Bratteli: Jeg forstår opplysningene som er gitt fra delegasjonen, slik at vi i hvert fall i løpet av fredagen må gjøre klart om vi har noe nytt å meddele, eller om vi så å si har grunnlag for å arbeide videre med denne saken. Men for ikke å vente til siste dag, har jeg imøtesett at torsdag sannsynligvis blir siste arbeidsdag for Regjeringen når det gjelder denne situasjonen.

[60] **Knut Frydenlund:** Jeg vil bare be om å få stille noen få spørsmål.

Statsminister Bratteli fortalte om den atmosfæren som han møtte under sin reise, og mitt første spørsmål er: Hadde forhandlingsdelegasjonen inntrykk av at innholdet av eller atmosfæren omkring de samtalene som statsministeren har hatt, var formidlet til de forhandlerne som møtte den norske forhandlingsdelegasjonen? Kjente de til de samtalene som hadde vært ført?

Den annen sak jeg har lyst til å ta opp, er at utenriksministeren nevnte at utenriksministrene fra De seks hadde gode grunner for ikke å møte, statsbesøk osv. Jeg ble litt skremt da jeg fikk vite at franskmennene møtte opp med sin ambassadør i Brussel, Boegner, som de vanligvis pleier å sende når det er negative holdninger fra fransk side. Nå er det ikke noe som tyder på at franskmennene var noe mer steile enn de andre, men mitt annet spørsmål er: Hadde delegasjonen en følelse av at de som møtte fra De seks, hadde fullmakter tilstrekkelig til å gå lenger enn de gjorde, eller var de bundet?

Det tredje spørsmål gjelder den videre framgangsmåte. Det er kanskje vanskelig for Regjeringen på det nåværende tidspunkt å si noe om den, men kunne det være aktuelt at man tok opp dette utkastet som man har lagt fram fra norsk side, i de respektive hovedsteder for å finne ut på eventuelt høyt politisk hold om det er noen mulighet for å komme videre?

Det fjerde spørsmålet gjelder om Regjeringen i så fall under den videre behandling av saken er innstilt på eventuelt å finne fram til kompromisser – om det er mulig å finne fram til kompromisser – mellom det som er lagt fram fra norsk side og det som er lagt fram fra EF's side?

Kåre Willoch: Jeg slutter meg i det vesentlige til statsministerens vurdering av situasjonen og hans konklusjoner når det gjelder saksbehandlingen. Jeg vil likevel gjerne få stille et spørsmål.

Hva blir egentlig situasjonen dersom overgangstiden med en reservasjon for spesielle norske kystfarvann løper ut? Glir man da inn i en situasjon hvor vi har jurisdiksjon innenfor fiskerigrensen på ikke-diskriminerende basis, eller glir man inn i en situasjon hvor vi ikke kan utøve jurisdiksjon eller fatte bestemmelser vedrørende fiskeriene her uten godkjenning fra Fellesskapsorgan, selv om disse bestemmelsene er av ikke-diskriminerende natur?

Det forekommer meg at dette spørsmålet også kan ha en viss betydning for vurderingen. Det kunne være interessant å vite om det da f.eks. vil være slik at vi fremdeles har fullt herredømme over spørsmålet om tråling eller ikke-tråling innenfor 12-milsgrensen på ubegrenset tid og under alle omstendigheter.

[61] **Utenriksminister Cappelen:** La meg kanskje først få lov å svare på det spørsmål hr. Frydenlund tok opp, om forhandlingsdelegasjonen hadde fått inntrykk av at den politiske holdning som statsministeren møtte, hadde nedfelt seg hos De seks' representanter i Brussel. Det er ikke så godt å si noe om det, men skal jeg svare et ja eller nei, må jeg si at jeg i og for seg oppfattet det slik at den hadde det. La meg i den forbindelse også minne om det jeg nevnte om felles prosedyreregler. Som det fremgikk av statsministerens uttalelser, hadde også han blitt møtt med henvisning til nettopp disse prosedyreregler, det var ingen som egentlig avvek fra disse. Det var den holdning vi i virkeligheten møtte, og som gjorde at vi i og for seg ikke kunne komme videre uten at vi aksepterte den nevnte § 4 som et utgangspunkt for revisjon etter 10 år.

Hvorfor møtte ikke Schumann? Det er sagt meg at han hadde statsbesøk fra Saudi-Arabia. Det kan ha vært noe som der har vært avtalt på forhånd osv. – jeg kan ikke si noe mer om det spørsmål. Hvor vidt franskmennene egentlig var de som var hardest – for å bruke det uttrykket – i forhandlingene, tør jeg heller ikke si noe om. Den som førte ordet, og som vi først og fremst møtte også i mindre, separate møter, var Thorn, og han presiserte meget sterkt de synspunkter som eksempelvis førte til at vi måtte akseptere § 4.

Om de hadde tilstrekkelige fullmakter? Ja, det er vel også vanskelig å si. Spurte man dem, ville de alltid kunne si at de hadde alle fullmakter, så det spørsmål kan jeg altså ikke si noe om.

Når De seks ikke kunne innlate seg på noen virkelig diskusjon – det gjorde de riktignok – men ikke kunne akseptere vårt opplegg, synes jeg det virket noe skuffende.

Nå kan man ta opp utkastene i hovedstedene – vi vurderer det – men det er ikke så mye tid, og jeg er ikke så sikker på dette. Her er det tekster som skal drøftes, selv om det riktignok ikke dreier seg om så svære tekster. Jeg går allikevel ut fra at den situasjon som nå har oppstått, allerede diskuteres i hovedstedene, og at stedfortrederne gir sine regjeringer full orientering om denne situasjon. Vi vurderer nå spørsmålet om det er mulig å komme fram til noen kompromisser. Vi oppfattet ikke situasjonen derhen at dette er en slags sluttsten i Fellesskapets standpunkt. Det er ikke tilfellet når det gjelder formuleringer, så for så vidt kan man si at det foreligger muligheter for kompromisser.

Hr. Willoch spurte om hva situasjonen vil bli når det gjelder jurisdiksjonen innenfor 12-milsgrensen, om disse spesielle soner i fellesskaplig relasjon skulle bortfalle som – skal vi si – nasjonale soner. Ja, vi vil beholde jurisdiksjonen over vårt område og da også retten til å sette opp fangstregler, lage fredningsbestemmelser av forskjellig art, regler for trålerforbud på ikke-diskriminerende basis osv. Det er klart at det har sin betydning.

[62] **Helge Seip:** Når det gjelder situasjonen i dag, er jeg enig med statsministeren i at en under den videre behandling av denne formulering, ikke kan innskrenke seg til å drøfte den alene. En må naturligvis vurdere hele den politiske situasjon og de konsekvenser som et standpunkt til formuleringen vil ha. Regjeringen kan vel ikke her vente at noen nå kan gi et råd i saken. Nå er det jo også oppfattet slik at det regner man ikke med, all den stund vi ikke vet hvilke overveielser Regjeringen har gjort seg, om Regjeringen innbyrdes er enig om eventuelle standpunkter eller retningslinjer for det videre arbeid. Men jeg tror det er riktig at vi hver for oss i den utstrekning vi kan – eventuelt sammen med våre grupper – vurderer situasjonen, og at vi så kommer tilbake og drøfter dette når Regjeringen på sin side har gjennomgått nærmere det materiale og det grunnlag man nå har å bygge på, og kanskje fått undersøkt litt om det er måter å reise denne saken på, slik at man kan få avklart visse punkter her.

Slik som stillingen er i øyeblikket, er det vel ikke tvil om at det er knyttet ganske mye også av presisjonsmessig karakter nettopp til visse punkter og formuleringer. Det kan her være kommentarer av delvis presentasjonsmessig art som kan bli temmelig avgjørende for hvorledes virkningen vil bli innad i Norge, og det er et moment som vi i høy grad må ta hensyn til.

Dessuten må jeg si at jeg er noe betenkt over det som også har vært fremholdt fra hr. Frydenlunds side, at det bare møtte én minister fra EF i et møte som for oss er avgjørende. Det er også andre land som har utestående spørsmål å drøfte, som ennå ikke er avklart. Jeg sikter da til Eire. Vi fikk i det forrige møte vite at det ville delta ministre fra tre land, så vidt jeg husker. Til slutt ble det altså bare Luxembourgs president for Ministerrådet som var til stede. Det er mulig at det var et tilfelle, men det virker ganske demonstrativt, og det virker ganske spesielt demonstrativt i en situasjon hvor vi på forhånd vet at selve fiskerispørsmålet ble håndtert på den måten som det ble gjort i den nesten 13de time fra Fellesskapets side før våre forhandlinger begynte. Hvis en ville legge dette ut på en litt ondsinnet måte, kunne en si at vi ved denne håndteringen av forhandlingene i hvert fall fikk beskjed om vår plass ved bordet. Jeg vil her nevne at det er ikke akkurat det bildet som er gitt av utenriksministeren og statsministeren gjennom de uttalelser som her er kommet til uttrykk, men jeg føler meg heller ikke overbevist om at vår stilling eller hensynet til oss teller så kollossalt mye for De seks i denne situasjon når man valgte å ta det på den måten. Jeg vil ikke med det ha sagt at vi skal trekke den konklusjon at her får vi være fornærmet eller trekke oss tilbake, fordi det blir vurdert slik at vi ikke teller tilstrekkelig mye. Det kan jo være at vi gjennom våre forhandlinger, og ikke minst gjennom den debatt som har vært, som har kastet inn momenter av tvil også overfor forhandlingspartnernes gode vilje til å løse faktiske problemer, kan ha virket mer utfordrende enn vi selv er klar over. Det kan jo også kanskje hende at inntrykkene som er formidlet til oss av bl.a. statsministerens siste reise, har skapt en forventning som vi ikke i samme grad har reell dekning for.

[63] Det kan også være slik at man her står overfor et valg som gjelder formuleringer, og at man eventuelt må ta en viss risiko på et punkt som er relativt

sentralt for norsk næringsliv, for dermed også å tvinges til å vise at man tror på den gode vilje hos den forhandlingspartner som man dog har søkt forhandlingskontakt med.

Dette er veldig vanskelige vurderinger å foreta for oss alle sammen, og det er enda vanskeligere for oss som ikke har sittet med under drøftingene. Nå vil jeg nok si at vi i den videre vurdering som vi skal foreta av denne saken, bør ta det utgangspunkt som statsministeren gjorde, og se på helhetssituasjonen. Og vi må også se på det ut fra den vurdering at hvis vi når det går på de enkelte næringer som nettopp har vært i søkelyset, skulle konkludere negativt, og det så siden blir et tilbakeslag innen norsk opinion, kan vi komme til å stille disse næringene og deres utøvere i en vanskelig stilling innad i vårt land. Det er også et av de momenter som jeg tror en må ta med i vurderingen, for det er ganske klart at de forskjellige næringene har til dels kryssende interesser. Bl.a. vil man innen en stor del av industrien ha en sterk følelse av at en ved ikke å få tilslutning, åpner for en risiko for omstillinger, bedriftsnedlegging, endringer i strukturen av produksjonsutviklingen i retning av mindre forarbeidede varer, fordi disse vil falle utenom tolltariffen osv. Dette er bare en del av et stort og komplisert felt, og det kan være en fare for at vi gjennom den forhandlingsform som vi har hatt, hvor man til slutt har konsentrert seg nokså spesielt om jordbruk og nå i siste omgang om fiskeriene, kan få det problem at disse to næringer kommer i søkelyset som problemnæringer, og derfor også i neste omgang lett kan komme til å bli gjort ansvarlige for sluttresultatet – om det skulle melde seg et slikt ettertankens syn etterpå.

Uten derfor å gi noen konklusjon, må jeg si at det her er ganske mye å tenke gjennom. Det er også en hel del spørsmål å drøfte gjennom med de sentrale tillitsmenn innenfor de næringer som nå først og fremst er kommet i søkelyset, innen man her kan antyde noe råd, eller uten at det – så vidt jeg forstår – fra Regjeringens side overhodet er tatt noe standpunkt. Men at situasjonen er komplisert, må være ganske klart, og det kunne være av interesse å spørre om bare en detalj i denne forbindelse. Det er blitt nevnt at Eire ikke har fått ordnet sin forhandlingsposisjon. Er det slik at man regner med at det er et kurant spørsmål, slik at man under alle omstendigheter vil få en irsk undertegning den 22. januar, eller kan det tenkes at vi teknisk nå vil kunne komme i den situasjon at det blir to undertegninger med en ukes eller 14 dagers mellomrom?

Utenriksminister Cappelen: Jeg kan svare på det spørsmålet. Det som var problemet for den irske regjering når det gjelder sukkerkvoten, var at den irske utenriksminister som forhandlet på vegne av Irland, ikke hadde noen fullmakt med hjemmefra til å akseptere noe mindre enn et bestemt tall.

Statsråd Kleppe: Det var på 170 000 tonn.

[64] **Utenriksminister Cappelen:** Han fikk i første omgang et tilbud på 135 000 tonn, men det siste tilbud var, så vidt jeg vet, på 150 000 tonn. Jeg hilste på ham da han var ferdig med forhandlingene, og han sa da: Nå reiser jeg hjem med

dette tilbud, og vil forelegge det for Regjeringen. Den skulle da svare ja eller nei innen en bestemt dato. Det er vel neppe noen grunn til å tro at de svarer noe annet enn ja. Det er et enkelt tallspørsmål de skal svare på. Det er så vidt jeg vet, jeg har ikke vurdert det nærmere, ikke noe dårlig tilbud de fikk, og i virkeligheten er de sterkt interessert i å komme med, men den irske utenriksminister hadde ikke fullmakt til å akseptere et så lavt tall. Jeg tror ikke det er noe mer som ligger i det.

Guttorm Hansen: Jeg tror at først og fremst statsministerens antydning om at vi skulle stort sett begrense dette møtet og la det kanskje falle litt ro over oss, er en god fremgangsmåte. Jeg vil også gjerne minne om det som er sagt tidligere – bl.a. fra regjeringshold som jeg for min del er helt enig i – at datoer ikke må være det viktigste for oss, men at resultatet må være det viktigste.

Jeg synes at den norske versjon som vi nå har fått, er meget god, og jeg vil gjerne si at jeg synes den er langt klarere enn de utkast jeg har sett tidligere. Jeg tenker da på den siste linjen i den norske versjonen; jeg synes den i og for seg er klar og enkel. Når man ser på den versjon som er presentert fra Fellesskapet, kan man vel først og fremst – det vil i hvert fall jeg personlig si – være enige i at vår forhandlingsdelegasjon ikke gikk med på den formuleringen. Om man forsøker å analysere denne formuleringen, står det faktisk at det i 1982 kan være en situasjon som ikke gjør det mulig å bruke Fellesskapets fiskeriforordning fullt ut i Norge. Det står omtrent slik at det kan tenkes en forlengelse av – og man har her kommet til uttrykket «avviksordningen». Jeg vet ikke hvor stor forskjell det er på det franske og det norske ord her, men avviksordning peker jo direkte på en avviking – altså en unormal ordning. Og videre snakker man her om avviksordningen «for visse områder» og «på vilkår», og det må da eventuelt i tilfelle bli nye vilkår å fastsette. Om man forsøker å analysere dette, vil man finne at dette ikke er særlig gode formuleringer når man her diskuterer spørsmålet om å sikre seg varigheten av en slik ordning.

Hr. Willoch reiste spørsmålet om jurisdiksjonen ved utløpet av 10-års perioden. Det er selvfølgelig et interessant spørsmål, men jeg synes at det i den nåværende situasjon ikke lenger er noe interessant. Varighetsspørsmålet er blitt så sentralt både i EF's og Norges versjon at dette med jurisdiksjonen alene ikke kan bli noe tilbakeslag for oss. Jeg tror ganske enkelt at det ikke er noen farbar vei å diskutere dette spørsmål, slik denne sak nå har utviklet seg.

Alt i alt vil jeg si at jeg tror det var riktig av forhandlingsdelegasjonen å avslutte forhandlingene, slik det ble gjort i dag morges, og at man søker nye kontakter både med den øvrige regjering og med denne komite. Jeg tror også at det i høy grad er tid nå for oss til å tenke totalt over å ta med i vurderingen de momenter som også formannen var inne på, [65] når det gjelder den totale virkning av det forhold Norge skal etablere til det utvidede fellesskap. Jeg tror det er viktig at vi tar oss tid til en relativt rolig vurdering av det hele. Jeg vil avslutte med å si at jeg tror vi skal fastholde vår oppfatning at datoene ikke må være avgjørende for oss.

Magnus Andersen: Jeg vil bare kort vise til det som statsministeren nevnte, at dette møtet helst skulle være av orienterende art, og jeg vil derfor for mitt vedkommende ikke komme med noen særlige kommentarer. Hvis det ikke hadde vært en slik oppfatning, kunne det vel være en del å si om dette.

La meg bare kort si at jeg ville være mer enn betenkt hvis man nå skulle begynne å bli nødt til å lage kompromisser. Det kan utvikle seg slik at det kan bli en meget vanskelig situasjon ikke bare overfor EF, men kanskje i enda større grad overfor våre egne. Det er riktig, som utenriksminister Cappelen først uttrykte, at vi har intelligente fiskere og intelligente folk i fiskerinæringen osv., og det er klart at også de gjør seg sine refleksjoner. De forskjellige forslag som etter hvert er blitt lagt fram fra norsk side, er også i det vesentlige blitt offentliggjort, slik at de har hatt anledning til å studere dem og gjøre seg sine refleksjoner, og det har for så vidt ikke vært noen mangel på det i løpet av de siste dagene.

Jeg skal begrense meg til å si dette, idet jeg går ut fra at man kommer tilbake til dette spørsmål kanskje i denne komite, og at det da vil være mer formålstjenlig å komme med en del synspunkter når Regjeringen har fått drøftet dette noe nærmere.

Erling Petersen: Jeg var noe forbauset over å høre formannens innlegg. Han hørtes som han var solid fornærmet fordi det ikke var stort fremmøte av ministre under forhandlingene. Det går selvfølgelig ikke an å behandle nordmenn slik – se ned på dem slik. Men når man forhandler, lønner der seg ofte å prøve å sette seg inn i tankegangen hos den annen part – ikke ta standpunkt til hvor vidt man skal følge dem – for å vite hvem en har å gjøre med.

La oss nå se på hva det dreier seg om. Fisket innbringer en brøkdel av norsk nasjonalinntekt. Av fisk er det igjen bare en brøkdel som fiskes innenfor 12-milsgrensen. Dette dreier seg altså bare om den fisk som nordmenn *ikke* kan fiske hvis andre fiskere kommer innenfor 12-milsgrensen, og dette er noe som skal kunne hende om 10 år. Da har vi fått dimensjonert det i forhold til hele vår europeiske fremtid.

Nå sa utenriksministeren at Fellesmarkedets utkast var uklart. Ja, det er det utvilsomt, men det forekommer meg at det er en meget velkjent teknikk som har vært brukt mange ganger i Fellesskapet, nettopp å bruke denne type utkast. Her har man altså solide premisser og trekker konklusjoner, mens man i siste omgang – for ikke å låse det fast – åpner en bakdør som gjør at det er først når det tidspunkt kommer – dette gjelder fremtidsperspektiver – at den situasjon som da foreligger, kan få innflytelse. [66] Hvis vi ser på utkastet, forplikter de seg til å *handle* slik at bestemmelser som treffes, blir fastlagt «i henhold hertil». «Hertil» er landets særegne demografiske og sosiale struktur, som vi må regne med er der om 10 år. Det skal tas særskilte hensyn til disse problemer. Det som da kommer som bakdør, er at avvik fra den fellesskaplige forordning kan komme til å gjelde visse områder og på vilkår som blir fastsatt. Hvis en leser det på den måte, synes jeg at de har kommet oss meget vel i møte. Det eneste jeg ville ha gått inn for å forhandle om, var at man skulle stryke ordene «fullt ut» i femte siste linje. I det tilfelle synes jeg at det ville være lite rimelig å velte Norges tilslutning på den differansen som står igjen,

hvis man kan få godkjent denne teksten som vi her har fått servert ved EF's forslag. Det er min mening etter å ha arbeidet ganske intenst med problemer av denne type.

Kåre Willoch: Det var meget i formannens innlegg som jeg for min del kan si meg enig i. Men jeg vil likevel anmelde at jeg tror man overhodet ikke kan trekke noen konklusjoner av forhandlingsdelegasjonens sammensetning på den andre siden. Jeg har en lang begrunnelse for det, men på det nuværende tidspunkt skal jeg ikke trette med den.

Jeg sitter også med et spørsmål om oversettelsen kan være helt riktig i tredje siste linje på første side. Det vil vel føre for langt her å gi seg inn på noen filologisk diskusjon, men jeg tror man meget nøye må se på om det egentlig er et råd det er tale om i den franske tekst, om det ikke er en anvisning.

Statsråd Kleppe: Det er en anbefaling, en rekommandasjon. «Tilrå» er kanskje best.

John Austrheim: Eg kan godt forstå at Regjeringa til dette møtet ikkje har noko konkret opplegg å kome med, og at den orienteringa ein kom med her, var av reint informativ karakter. Som formannen og statsministeren var inne på, kan det vere for mykje forlangt at denne komite skal gje noko råd i og med den korte tida vi har hatt til å setje oss inn i dette. Eg kan godt forstå at forhandlingsdelegasjonen må bryte forhandlingane i denne omgangen. Eg skulle tru at forhandlingsdelegasjonen har hatt i tankane dei klåre formuleringar og føresetnader som vel har lege til grunn for opptakten til fiskeriforhandlingane, det som har vore sagt i innstillingar frå utanrikskomiteen og i stortingsdebattar. Eg skulle tru at det har vore medverkande til at det ikkje var mykje å gå på for forhandlingsdelegasjonen. Og utan å kome nærare inn på realiteten, vil eg seie at eg trur at dei klåre utsegn og formuleringar som har kome frå Stortinget tidlegare, ikkje er til å misforstå. Eg veit ikkje om det førest same språk i våre komitear og i Stortinget som ein gjer i Fellesskapet når ein skal uttrykke visse føresetnader. Men eg trur at føresetnadene frå norsk side har vore nokså klåre både når det gjeld varigheit og vel også fiskerigrensespørsmålet.

Til slutt eit spørsmål i samband med den opplysninga [67] som utanriksministeren kom med. Eg forstår det slik at dei andre markeds spørsmålene som knyter seg til fiskeri, var i orden – eg veit ikkje om han bruka det uttrykket. Eg vil berre spørje konkret: Er det i orden med råfiskloven og tilvirkerloven, slik at vi har det klårt?

Formannen: Kanskje fiskeriministeren vil svare direkte på det konkrete spørsmål.

Statsråd Hoem: Det er riktig at det er klarert protokolleringer når det gjelder alle spørsmål om markedsordning for fisk. Forholdet er at det endelige dokument ikke ble satt sammen før vi forlot møterommene i morges. En hel del av

formuleringene var notert på små lapper som det er forhandlingssekretariatets oppgave sammen med Kommisjonens folk å sy sammen til en protokoll. Protokollen vil bli overlevert også til komiteen straks vi får den oversendt fra Brussel. Jeg antar det vil være mer hensiktsmessig å gå nærmere inn på dette når de samlede formuleringer foreligger.

Statsråd Kleppe: Det er riktig som hr. Austrheim sier at forhandlingsdelegasjonen har lagt stor vekt på det som har vært sagt i Stortinget og i Stortingets organer. Og det har selvsagt også vært retningsgivende for delegasjonens arbeid.

Jeg tok egentlig ordet for å kommentere det som formannen var inne på når det gjelder forholdet til organisasjonene. Vi har innkalt til møte i Rådet for internasjonalt økonomisk samarbeid i morgen. Der møter representanter for alle de store organisasjonene. Jeg vil gjerne nevne i forbindelse med den problemstilling som formannen var inne på, nemlig at en rent forhandlingsteknisk har hatt en viss tendens til å forhandle om hver næring for seg, at nettopp i dette rådet har det ved flere anledninger vært uttrykt utålmodighet og til dels irritasjon fra representanter for industrien og andre næringer som ikke har vært oppe til særlig behandling, over det de oppfatter som ensidighet, at det ensidig dreier seg om jordbruk og fiske. Man har faktisk hatt et visst motsetningsforhold mellom representantene for disse organisasjoner på den ene siden og representantene for de øvrige organisasjoner på den annen. Det ville ikke forundre meg om man nå fikk en slik tilskjerpet debatt på møtet i morges. Men jeg tror neppe at landbrukets eller fiskernes organisasjoner vil la seg påvirke noe særlig av den slags argumenter. Det har iallfall hittil ikke skjedd. En føler seg vel som representant for en organisasjon forpliktet til å slåss for nettopp denne organisasjons interesser. Det vil sikkert [68] igjen bli fremhevet den store betydning som hver enkelt næring har. Jeg vil ikke med dette ha rettet noen kritikk mot organisasjonenes representanter. De utfører i dette rådet som ellers, sin funksjon ved sterkt å fremheve sin nærings spesielle interesser. Det synes jeg er helt rimelig, og man skal derfor ikke legge mer i det de sier enn nettopp dette at de er talerør for sin nærings spesielle interesser som de er satt til å ivareta.

Kunne jeg også få lov til å kommentere litt et par ting som hr. Guttorm Hansen var inne på. Han hadde heftet seg ved uttrykket «avviksordningen» i forslaget fra EF. Dette uttrykket går også igjen i de vedtak som ble gjort om fiskeriene for de øvrige tre søkerlands vedkommende 12. desember. Det dreier seg om et avvik fra gjeldende strukturforordning som gjelder i 10 år, fram til utløpet av 1982. Hvis Rådet da ikke bestemmer noe annet, vil det bortfalle ved utløpet av denne periode. Denne fortolkning fikk vi da også, som utenriksministeren nevnte, i samtaler med representanter for Fellesskapet på møtet nå i Brussel. En bør være oppmerksom på at vi for å imøtekomme det sterke ønske fra De seks om at vi ikke skulle ha en annen revisjonsklausul enn De tre, gikk over fra den revisjonsklausul vi foreslo i notatet som ble omdelt her i komiteen før helgen, til den samme klausul som også De tre anvender etter vedtaket av 12. desember. Både EF's forslag og det norske forslag går ut på en ordning som i formen er et avvik fra den gjeldende

strukturforordning. Det bør man være klar over. Men vi har ment at dette var en formalitet, i og med den del av strukturforordningen som det her dreier seg om, artikkel 2, er satt fullstendig ut av virksomhet når det gjelder 6-milssonen langs de fleste av Fellesskapets kyster og 12-milssonen for de øvrige. Hvis man får bestemmelser om hva som skal skje etter 1982, som EF's forslag innebærer, og som det norske forslag mer bestemt i formen tar sikte på, vil dette med avviksordning egentlig ikke ha stor reell betydning. Vurderingen av hvor viktig dette er, kan selvfølgelig variere. Med den fortolkning som ble gitt fra kommisjonsmedlem Deniau og rådspresident Thorn, må man si at De tre ikke har fått noen særlig sterk fornyelsesklauseul.

Jurisdiksjon gjelder faktisk over både 6- og 12-milssonen etter vedtaket av 12. desember som på dette punkt må anses å gjelde også for vårt vedkommende. Men vi godtar en ny form for ordning på dette området. Det står i artikkel 3 i dette vedtaket at senest fra sjetten år i 10-års perioden skal Rådet etter forslag fra Kommisjonen bestemme vilkårene for utøvelsen av fiske for å sikre beskyttelse av fiskeforekomstene og beskyttelse av havets biologiske ressurser. Med sikte på beskyttelse av naturressursene skal Rådet få en slik myndighet fra og med sjetten år i 10-års perioden. Jeg bare gjør oppmerksom på at på dette spesielle punkt har man faktisk fått inn et fellesskaplig element som begrenser den nasjonale jurisdiksjon.

Jeg vil for øvrig bare for ordens skyld nevne at det var en minister til på dette møtet, nemlig den italienske fiskeriminister. Han snakket imidlertid bare italiensk og gjorde seg overhodet ikke gjeldende.

[69] **Erling Engan:** Jeg ser med tilfredshet at delegasjonen i all fall har tatt en pause og er kommet hjem. Jeg må si at selv om det kan være vanskelig for en legmann, en som ikke er jurist, å tolke Fellesskapets tekst til særprotokoll og vite hva man fullt ut legger i dette, og selv om man kan være villig til å følge statsministeren i at man kanskje ikke bør ta det så helt bokstavelig, at dette kanskje i praksis vil vise seg å være mer heldig enn det vi kan lese oss til, tror jeg det må være riktig her å si fra allerede nå at det er slik vi forstår teksten, vi må behandle saken. Vi bør kunne innrømme at den teksten som Fellesskapet har formet, ikke er akseptabel for oss. Jeg kan ikke se annet enn at den åpner mulighet for et rådsvedtak den 31. desember 1982 som kan likvidere den norske fiskerigrense. Jeg vil gjerne ha sagt det nå, slik at man vet hvor man står. Og jeg håper at Regjeringen langt på veg vil begynne å bli enig i at dette er realiteten.

Jeg vil gjerne ha sagt til hr. Erling Petersen, når han snakker om en brøkdel av nasjonalproduktet, at fiskerinæringen skaffer oss nær 2 milliarder i eksportverdi, og den skaffer oss tusenvis av arbeidsplasser utenom fiskeriene. Hvis den skulle komme i fare – ikke bli ødelagt, men komme i fare – vil hele strukturen i landet vårt forandres. Jeg synes det er å ta saken noe lett. Jeg forstår at hr. Erling Petersen kunne tenke seg å gi tau. Det forundrer ikke meg. Men jeg vil gjerne si at jeg ha tillit til at Regjeringen vil ta dette alvorlig.

Utenriksminister Cappelen: Jeg vil bare få lov til å understreke, slik at man ikke gjør Fellesskapets forhandlere urett, at deres forslag ut fra deres utgangspunkt er et forsøk på å komme oss i møte. Hr. Willoch var inne på uttrykket «tilrå». Det er vanlig språk her at man tilrår. Vi kan vel ikke egentlig si at de som sitter som forhandlere, formelt sett kan gjøre noe annet enn å tilrå hva som skal gjøres senere. Men man tilrår at det skal tas «særlige hensyn til de problemer» osv. Med sikte på å imøtekomme vårt argument her, at hvis det ikke blir foretatt noe vedtak, opphører det som i dette språkbruk kalles «avvik», og så faller man tilbake på strukturforordningen, har de satt inn et uttrykk som i denne forbindelse har særlig betydning. Det står i fjerde linje ovenfra på side 2: «... og å handle slik at ...» Det tar altså sikte på at det skal treffes et vedtak og handles slik at «bestemmelsene som treffes blir fastlagt i henhold hertil ...» – altså det som er nevnt foran. Det sies også i denne tekst at «bestemmelsene blant andre tiltak kan omfatte forlengelse ut over 31. desember 1982 av avviksordningen....» Det er altså den ordning som her blir etablert gjennom disse protokoller. Men et av argumentene fra Fellesskapets side mot vårt forslag var at det kan komme på tale andre tiltak for å løse de demografiske problemer og sikre strukturforholdene enn akkurat å opprettholde avviksordning. Det er det de vil peke på. Vi syntes ikke vi kunne akseptere dette i sin nåværende form. Men man tar sikte på å imøtekomme våre interesser i retning av at det skal treffes vedtak om forlengelse eller særordning som blir avvik i forhold til strukturforordningen. Men vi syntes altså ikke at det gikk langt nok.

Formannen: Jeg må si at jeg oppfatter ordet recommander parallelt med rekommandasjon når det gjelder vedtak i Nordisk Råd, der man ved rekommandasjon tar et [70] realitetsstandpunkt i motsetning til de saker som passerer uten rekommandasjon.

Tor Oftedal: Slik situasjonen fortøner seg for meg i ettermiddag, foreligger det to, tre tungtveiende grunner til at jeg ikke skal forsøke å gi Regjeringen noen råd.

Den første er at Regjeringen selv ikke har bedt om noen råd, men nettopp har understreket at dette møtet først og fremst skal være av orienterende art. Den andre er at jeg er helt enig med hr. Guttorm Hansen i at vi bør ta det hele med ro og tenke oss vel om før vi formaliserer et standpunkt. Den tredje er at jeg personlig ikke er overbevist om at jeg er helt på linje med den alminnelige norske holdning til Fellesskapet.

Personlig kan jeg ikke dele den mistillit til Fellesskapet som hr. Engan her gir uttrykk for når han antyder som en realistisk mulighet at vi om 10 år kan få et rådsvedtak som likviderer norske fiskerigrensene. Etter all den erfaring man nå har, er jeg nokså overbevist om at hvis vi kommer inn i Fellesskapet, vil det om 10 år være mulig å finne en akseptabel løsning på de problemene som da måtte foreligge, selv om vi skulle godta Ministerrådets versjon, men jeg er like overbevist om at jeg her ikke har rett til å uttale meg på vegne av den norske opinion som faktisk bare er villig til å godta klare paragrafer og klare protokoller. Selv om jeg langt på vei er

enig med representanten Erling Petersen i at Fellesskapet er kommet oss langt imøte, og jeg er helt enig med utenriksministeren i at Ministerrådet selv sikkert mener å ha kommet oss langt imøte, tør jeg ikke trekke noen skråsikre konklusjoner. Jeg har imidlertid et spørsmål til forhandlingsdelegasjonen:

Hvorvidt forløpet av nattens forhandlinger har skapt skuffelse eller lettelse i den norske opinion, skal jeg ikke uttale meg om, men det var i hvert fall på forhånd skapt visse forventninger gjennom norske massemedia, og jeg vil gjerne spørre konkret: Er også delegasjonen skuffet over det som skjedde i natt, eller var man forberedt på at Fellesskapet ville innta en slik holdning som man har gjort overfor det norske forslaget om særprotokoll?

Utenriksminister Cappelen: Jeg kan gi et direkte svar.

Etter det som jeg nevnte var fremkommet gjennom de samtaler som statsministeren har hatt, hvor jeg også deltok, og hvor det var utenriksministere til stede, måtte vi være forberedt på at de ikke ville akseptere vårt forslag til fornyelsesklausul, men at de ville henvide til § 4, så for så vidt kan jeg ikke si at vi ble skuffet på det området.

Vel, skuffet og skuffet – når man sitter og sliter seg gjennom en slik natt og ikke når noe resultat, blir man litt skuffet. Det ligger likesom i sakens natur, og vi syntes oppriktig talt at det hadde måttet la seg gjøre for De seks' representanter å ha akseptert vårt siste forslag her. De gjør imidlertid gjeldende visse prinsipielle innvendinger av den art som [71] for øvrig statsministeren nevnte. De vil ikke binde seg opp til bestemte beslutninger som skal fattes om 10 år, og for å imøtekomme deres synspunkter i så henseende kan vi si at vi myket opp denne setningen og gav alternative muligheter her, men vi nådde altså ikke fram.

Paul Thyness: Jeg får dessverre ikke anledning til å møte i komiteen på det neste møte, og jeg har derfor et visst behov for å gi en viss foreløpig reaksjon på realiteten i det spørsmål som ligger foran oss.

Jeg tror det er helt riktig å se på dette som et spørsmål om tillit begge veier. Den norske formulering er etter mitt skjønn en helt tilfredsstillende formulering ut fra norsk synsvinkel. Det er en garanti som ikke forutsetter at vi behøver å ha noen tillit til de øvrige nasjoner i EF. Man kan bedømme EF's formulering litt forskjellig alt etter eget utgangspunkt i denne saken. Den kan ses på som en ostebite i åpningen til fella, eller den kan ses på som en satsplanke for et videre arbeide etter 1982. Min personlige oppfatning er at den er ment å være det siste. Jeg deler hr. Oftedals oppfatning på det punkt, men jeg må også medgi at slik som den er utformet, er den kanskje ikke så god som vi behøver den for at norsk opinion skal føle den tillit som er nødvendig for å bære denne saken igjennom.

Nå synes jeg imidlertid at det er så vidt stor formuleringsmessig avstand mellom det forslag vi legger frem og det EF er kommet med, at det burde være rom for å komme frem til en formulering som ikke på samme måte som det norske utkast er kjemisk fri for forpliktelser for vårt land til å fortsette å søke etter en fellesskaplig løsning en gang i fremtiden. Hvis EF nu er kommet til veis ende, og det ikke er

muligheter for kompromisser, oppstår spørsmålet om et brudd, og det må i tilfelle behandles som en egen sak, hvor vi ser på det vi hittil har oppnådd i relasjon til det som står igjen, og tar den endelige beslutning på grunnlag av det.

Foreløpig har jeg den bestemte følelse at Fellesskapet ønsker å komme oss i møte, men at de ikke ønsker å utelukke mulighetene for at Norge i fremtiden vil være med på å forsøke å finne frem til en fellesskaplig ordning som er enhetlig, og at de gjerne holder døren åpen for det. Og det må jeg si at jeg synes vi på norsk side bør kunne respektere.

Bernt Ingvaldsen: Jeg har lyst til å forsøke å legge frem noen vurderinger om EF's forslag slik som det foreligger. For meg står det slik at man også skal vurdere motpartens ønsker og oppfatninger for å få et riktig bilde av forholdet. Når man tenker på alle de forhandlinger De seks har ført om virkelig store innbyrdes konflikter, og hvorledes de har utarbeidet en viss praksis i formuleringer og – vi kan si – kontraktsformulasjoner, er det mitt ubetingede inntrykk at her har De seks vært virkelig velvillige like overfor Norge. De har på flere områder avveket fra de prinsipper de har håndhevet overfor seg selv under ganske alvorlige konflikter, og de har altså drøftet dette gjentatte ganger. Det forslag som nå foreligger, er snekret sammen på en slik måte at det for det første peker ut over tiårsperioden. Det er ikke dårlig sett fra deres side. Dessuten peker det direkte på at den nåværende ordning med norsk enerett kan fortsette.

[72] Jeg tror at hvis man vurderer forslaget rent objektivt sett, viser det en velvillighet. Selvfølgelig fortøner det seg kanskje litt annerledes for oss, og særlig for dem som er direkte avhengige av denne næringen. Men jeg tror det er riktig å si at vi står overfor velvillige folk. Og det pleier i grunnen alltid å være slik med nordmennene når det gjelder forretninger, at de får gunstige vilkår ved kontrakter og praktisering av kontrakter. Det beror på om man selv er ærlig og real å ha med å gjøre.

Jeg er derfor litt betenkt ved at man skal gjøre enda en del forsøk. Jeg tror ikke det er så store muligheter for at vi får noe stort bedre resultat. Jeg tror ikke det vil endre noe på velviljen og den reelle innstilling. Jeg har i all fall gjort den erfaring med lisenskontrakter osv. at det kan være vanskelig å komme i gang, men under marsjen er det utrolig hvor greie folk er å ha med å gjøre, hvis man selv er grei. Jeg synes man skal se det også fra den siden. Og da er det etter min mening et fremragende resultat vi har oppnådd gjennom forhandlingene – det vil jeg si det uten tvil er – i forhold til de klart skjematiske linjer som de andre arbeider etter.

Jeg kan godt forstå at man vil benytte tiden til å overveie saken – det er vel ikke noe annet å gjøre. Men jeg vil peke på at jeg tror det nå – som jeg vel også sa forrige gang – er på tide å hale seg i land. Man må nå ta et standpunkt. De små endringer i formuleringer man eventuelt kunne oppnå, tror jeg ikke spiller noen rolle mot dette at man nå kan bli ferdig. Særlig tror jeg det har vekt for velviljen fremover at vi kan undertegne samtidig med de andre. Når man tenker på hele den papirhaugen som foreligger, og på alle formuleringer hvor landenes navn kommer

inn på en rekke steder, ville jeg i grunnen absolutt ønske at man her nå så litt romslig på det. Å gjøre en hver til lags tror jeg ikke man oppnår allikevel.

Gunnar Garbo: Jeg vil gjerne knytte et par refleksjoner til et interessant punkt i statsministerens innlegg. Statsministeren gjorde noen ganske interessante betraktninger om årsaken til at det er så vanskelig for De seks i dag å gå med på en bindende erklæring om hva vi skal gjøre om ti år. Der støter man ifølge statsministeren på nesten et dogme i filosofien innenfor Fellesskapet. Jeg vil peke på at det som statsministeren der sier, det er i virkeigheten at selve forestillingen om varige særordninger bryter mot det som er tankegangen og arbeidsmåten i Fellesskapet. Situasjonen er, så vidt jeg skjønner, simpelthen at et krav som har vært helt sentralt i alle de norske forutsetninger om medlemskap i Fellesskapet, nå viser seg å støte så voldsomt an mot selve hovedlinjen i deres struktur og filosofi.

Statsministeren siterte det spørsmål som han var blitt møtt med i en del av hovedstedene, om ikke nordmennene har tillit til Fellesskapet, og andre har fulgt opp og brukt det samme uttrykket i debatten her. Nå kan jo tillit bety [73] mange forskjellige ting, og jeg vil gjerne presisere at her har det jo ikke fra norsk side vært spørsmål om noen mistro til den gode vilje i Fellesskapet. Om f.eks. hr. Guttorm Hansen og hr. Kåre Willoch erkjenner at de har på mange måter forskjellige oppfatninger om hvilken politikk som er riktig for Norge, behøver ikke det å være noe uttrykk for at de nærer noen mistillit til hverandre.

Det som her er situasjonen, er jo at Norge er et land som på viktige felter atskiller seg fra Kontinentet. Norge er et land som er nokså forskjellig fra den struktur man har å gjøre med i de kontinentale stater. Det vi da må regne med, er at vi der vil kunne bli stilt overfor ikke bare interesser som er andre enn våre, men også oppfatninger som er andre enn våre, når det gjelder hva som vil være en riktig utvikling av Fellesskapets økonomiske politikk.

Derfor står det for meg slik at når vi her er kommet opp i en tilspisset valgsituasjon nettopp over spørsmålet om en varig særordning for fiskeriene, da er det kanskje ikke tilfeldig, men kanskje symbolsk for det som for meg har stått som selve hovedproblemet når det gjelder spørsmålet om norsk medlemskap i EEC, nemlig følgende: Hvis vi overfører så vidt meget avgjørelsesmyndighet til organene i Brussel, kan vi da være trygg for at vi ikke etter hvert vil bli utsatt for et så sterkt press i retning av å gå med på løsninger som ikke er dem vi prinsipalt ønsker for norsk næringsliv og norsk samfunnsliv, at vi blir trukket inn i en annen samfunnslinje enn den vi ville velge hvis vi stod fritt? Det står for meg som selve hovedproblemet, og jeg har inntrykk av at akkurat dette spørsmålet om en varig ordning for fiskeriene på en helt sentral måte eksemplifiserer og symboliserer hovedproblemet ved spørsmålet om norsk medlemskap.

For så vidt tror jeg derfor at det ikke burde falle vanskelig å vurdere dette spørsmål og å treffe avgjørelsen om norsk medlemskap ut fra dette spørsmålet og i lys av en total vurdering av Norges problem overfor Fellesskapet.

Lars Korvald: Statsministeren og utenriksministeren understreket at de bare hadde behov for å gi denne orientering her. Jeg har derfor lagt bånd på meg og tenkte å skulle medvirke til at medlemmene av delegasjonen fikk komme hjem og sove, som de sikkert har behov for, før de tar fatt på arbeidet igjen. Jeg skal heller ikke nå falle for fristelsen. Men siden det nå holder på å bli en realdebatt, vil jeg bare si at jeg forstår og deler for så vidt utenriksministerens skuffelse over at et slikt syn og opplegg ikke kunne bli godtatt. Jeg er også – i likhet med flere andre her – enig i at det var naturlig at man da fant å ville komme hjem igjen og drøfte saken på nytt, og drøfte den i hele sin sammenheng. Så får vi da bare imøtese Regjeringens seriøse drøftelser og opplegg til senere møte.

[74] **Utenriksminister Cappelen:** En liten bemerkning til herr Garbo. Jeg vil bare henvise til det som står i forhandlingsprotokollen, de punktene hvor vi er enige – jeg siterer følgende:

«De Høye Kontraherende Parter
– som er seg bevisst betydningen av, for Norge så vel som for Fellesskapet, å opprettholde et tilfredsstillende bosettingsmønster i de områder av landet hvor en i vesentlig grad er avhengig av kystfisket, og som deler den norske regjeringens målsetting på dette område -----.»

Formannen: Flere talere er ikke inntegnet på min liste. Jeg takker Regjeringens medlemmer for at Stortingets utvidede utenrikskomite så omgående er blitt informert, og at vi har fått lov til å legge beslag på dere i nesten to timer, etter det harde programmet som dere har vært igjennom i Brussel, og har hatt i de siste 48 timene. Vi kommer da tilbake når vi får nærmere beskjed om når et nytt møte kan holdes.

Møtet hevet kl. 17.50.